

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.789/2017/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Fábián Beáta ügyvéd (cím) által képviselt **felperes neve** (cím) felperesnek - a Dr. Bohács Zsolt ügyvéd (cím) által képviselt **alperes neve** (cím) alperes ellen törzskönyv kiadása iránt indított perében az Egri Törvényszék 11.P.20.969/2016/12. számú ítéletével szemben az alperes részéről 13. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperes részére 30 000 (Harmincezer) forint másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes 2008. szeptember 17. napján kölcsönszerződést kötött az alperes jogelődjével: az '**alperes jogelődjének neve**'-vel (a továbbiakban: az alperes), amely alapján - svájci frank alapon - 2 080 000 Ft kölcsön kapott az alperestől a megállapodásban meghatározott gépjármű megvásárlása céljából.

A kölcsönszerződés részévé vált az alperes HIT/2006.05.31. számú Üzletszabályzata (a továbbiakban: Üszl.), amelynek releváns rendelkezései az alábbiak:

- I.29. Elsődleges biztosíték: a kölcsön visszafizetésének biztosítására a hitelező javára arra a gépjárműre alapított jelzálog, opció és/vagy a hitelezővel, mint vevővel kötött adásvételi szerződés, amely megvásárlásához a hitelező a kölcsönt a kölcsönbevevőnek folyósítja. Az elsődleges biztosíték nyújtására vonatkozó szerződés a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi.

- I.30. Másodlagos biztosíték: a kölcsön visszafizetésének biztosítására a folyósítás feltételeként a hitelező jogosult - az elsődleges biztosítékon felül - további fedezet nyújtására kötelezni a kölcsönbevevőt.

- IV.7. Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje öt évnél hosszabb, úgy a kölcsönbevevő köteles a hitelező felszólítására az eredeti feltételekkel egyező tartalommal ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.

- IV. 9. Amennyiben a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét, és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

- VI.1. A kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és

ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.

- XII.1. A hitelező jogosult az Üzletszabályzat módosítására. Az Üzletszabályzat módosítását annak hatályba lépése előtt legalább 15 nappal korábban ajánlott levélben megküldi a kölcsönbevevőnek. Amennyiben a kölcsönbevevő a fenti határidőn belül írásban nem nyilatkozik, az Üzletszabályzat módosítása a hatályba lépéstől megkezdve vonatkozik a még le nem járt kölcsönszerződésekre.

A felperes a kölcsönszerződéssel érintett gépjárművet 2008. szeptember 23. napján vette át, e napon átadás-átvételi jegyzőkönyvet írt alá, amellyel elismerte, hogy az annak hátoldalán lévő adásvételi és opciós szerződést elolvasta, az abban foglaltakat megértette és kijelentette, hogy az átadás-átvételi jegyzőkönyv aláírásával az abban részletesen körülírt gépjárműre az átadás-átvételi jegyzőkönyv hátoldalán lévő feltételekkel opciós és adásvételi szerződést köt a hitelezővel. Az opciós szerződés 4. pontja szerint a hitelező az elidegenítési és terhelési tilalommal biztosított vételi jogát a jelen szerződés aláírásától számított öt éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette.

2009. augusztus 1. napjával az Üsz1. helyébe az alperes HITG/2009.08.01. Üzletszabályzata (Üsz2.) lépett, amelynek V.6. pontja értelmében a hitelező javára az eszközből megvásárolt gépjárműre - a felek között létrejött opciós szerződéssel - alapított opciós jog ún. „zárt opció”, azaz a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt.

Az alperes 2013. december 30. napján a kölcsönszerződést 2014. január 15. napjára felmondta és gyakorolta az opciós jogát. A vételi joggal érintett gépjármű jelenleg is a felperes birtokában van.

A felperes a módosított keresetében a gépjármű törzskönyvének kiadását, továbbá az alperes opciós jog törléséhez szükséges nyilatkozatának pótlását kérte. Arra hivatkozott, hogy az opciós szerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 217. §-ának (1) bekezdése alapján érvénytelen, mert azt egyik fél sem írta alá, az átadás-átvételi jegyzőkönyvön szereplő aláírások ugyanis nem az annak hátoldalán lévő opciós szerződéshez tartoznak. Utalt arra is, hogy az opciós jog a Ptk. 374. §-ának (2) bekezdése alapján legfeljebb öt évre köthető ki, ez az időtartam pedig a szerződéskötés óta eltelt.

Az alperes elsődlegesen hatásköri kifogást terjesztett elő, másodlagosan a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felek jogviszonyában az Üsz2. az Üsz1. helyébe lépett, az Üsz2. V.6. pontja alapján pedig a felek zárt opcióban állapodtak meg, azaz a vételi jog gyakorlására nyitva álló öt évet az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától, és nem a szerződéskötéstől kell számítani, ez az időtartam pedig még nem telt el. Kifejtette azt is, hogy az Üsz1. IV.9. pontja, valamint az Üsz2. V.7. pontja értelmében a törzskönyv birtokba adása az opciótól független önálló biztosíték volt, ezért az alperes csak akkor köteles a törzskönyv kiadására, ha a felperes a fizetési kötelezettségeit teljesítette, ennek azonban a felperes még nem tett eleget.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest a törzskönyv kiadására, pótolta az alperes opciós jog törléséhez szükséges hozzájáruló nyilatkozatát, és kötelezte az alperest 66 000 Ft perköltség megfizetésére.

A határozatának indokolásában megállapította, hogy az alperes hatásköri kifogása nem alapos, mert a felperes a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 23. §-a (1) bekezdésének k)

pontja alá tartozó kereseti kérelmet is előterjesztett, ez pedig akkor is megalapozta a törvényszék hatáskörét, ha a felperes ezt a keresetét utóbb már nem tartotta fenn.

A per érdemét illetően kifejtette, hogy a felperes az átadás-átvételi jegyzőkönyv aláírásával az annak hátoldalán lévő opciós szerződést magára nézve kötelezőnek ismerte el, így az létrejött, és az írásbeli alak hiánya miatt nem érvénytelen.

Rámutatott ugyanakkor, hogy az opciós jog ötéves időtartamát a szerződéskötéstől kell számítani, így az már eltelt akkor, amikor az alperes a vételi jogot gyakorolta. Kifejtette, hogy az Üsz1. IV.7. pontja a Ptk. 374. §-ának (2) bekezdésében foglalt ötéves jogszabályi korlát megkerülésére irányul, ezért érvénytelen. Megállapította azt is, hogy zárt opcióra vonatkozó kikötést a felek megállapodása nem tartalmaz, az Üsz2. pedig a felek közötti jogviszonyban nem lépett az Üsz1. helyébe, mert az alperes az Üzletszabályzat módosítása során nem az Üsz1. XII.1. pontja szerint járt el. A BDT2008.1828. számú eseti döntésre utalva kifejtette továbbá, hogy az Üsz1. XII.1. pontja amúgy is érvénytelen, hiszen korlátlan szerződésmódosítási jogot ad az alperes részére anélkül, hogy annak lehetséges indokait felsorolná, ez pedig ellentétes a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) rendelkezéseivel, a Ptk. 240. §-ának (1) bekezdésével, továbbá tisztességtelen is. Megállapította, hogy tisztességtelen volt az alperes azon eljárása is, hogy az opciós jogot - az Üsz2. V.6. pontjában foglalt „zárt opció” bevezetésével - egyoldalúan meghosszabbította annak érdekében, hogy a Ptk. kógens rendelkezéseivel szemben az opciós jogot a szerződés megkötésétől számított öt éven túl is gyakorolhassa. Ezért az opciós jog a szerződéskötéstől számított öt év elteltével megszűnt.

Kifejtette, hogy a törzskönyv birtokban tartása csak akkor minősíthető az opciótól független, önálló atipikus biztosítéknak, ha a felek erre irányuló szándéka a szerződés rendelkezéseiből egyértelműen kiderül. Ilyen rendelkezés azonban sem az egyedi kölcsönszerződésben, sem pedig az Üsz1-ben nincs, épp ellenkezőleg: az Üsz1. IV.9 és VI.1. pontjainak, valamint az opciós szerződés 6. pontjának együttes értelmezéséből az következik, hogy a törzskönyv az opció és az ennek biztosítására kikötött elidegenítési és terhelési tilalom miatt került az alpereshez, így az járulékos jellegű, osztja az opció jogi sorsát, ezért az opció megszűnése folytán a felperesnek visszajár.

Utalt rá, hogy a felek nem állapodtak meg abban, hogy a felperes a törzskönyvet a pénzügyi követelés fejében az alperesnél letétbe helyezi, ezért az alperes a törzskönyv birtoklására a közúti közlekedési és igazgatási feladatokról, közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011.(XII.28.) Kormányrendelet (Kr.) 100. §-ának (3) és (4) bekezdései alapján sem jogosult.

Erre tekintettel az alperest a törzskönyv kiadására kötelezte és a Ptk. 295. §-a alapján pótolta az alperesnek a vételi jog törzskönyvből való törléséhez szükséges nyilatkozatát. A Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a pereszes alperest a felperes illetékből és jogi képviselői munkadíjból álló perköltségének megfizetésére.

Az alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását, továbbá azt kérte, hogy ítéletábra mellőzze az elsőfokú ítélet indokolásából azokat a részeket, amelyek szerint az Üsz2. nem lépett az Üsz1. helyébe, és az Üsz2. V.6. pontja semmis.

Érvelése szerint a törzskönyv birtokban tartása az opciós jogtól független önálló biztosíték, amely egyértelműen kiderül az Üsz1. IV.9., VI.1., VI.2. és VI.3. pontjaiból. Ezért az alperes a törzskönyv kiadására nem kötelezhető, hiszen a felperes a fizetési kötelezettségeit még nem teljesítette. Utalt rá,

hogyan ezen szerződési kikötéseket a Kúria a Pfv.V.21.971/2015/6. számú eseti döntésében tévesen értelmezte, az alperes érveit pedig alátámasztják a Kr. 100. §-ának (3) és (4) bekezdései is.

Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 3. §-ának (2) bekezdését, valamint a Pp. 215. §-át, hiszen a felperes nem állította, hogy az Üsz2. nem lépett az Üsz1. helyébe, épp ellenkezőleg: mindezt a keresetlevelének 2. oldalán kifejezetten elismerte, ezért az elsőfokú bíróság az ítéletének ezzel ellentétes indokolásában túlterjeszkedett a kereseti kérelmen. Rámutatott, hogy a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak tájékoztatnia kellett volna őt azon jogi álláspontjáról, hogy az Üsz2. nem vált a szerződés részévé. Utalt arra is, hogy az Üsz1. XII.1. pontját a Szegedi Ítéltábla - közérdekű perben hozott - Pf.II.20.961/2014/3. számú jogerős ítélete érvénytelennek találta, ezért az Üsz1. módosításakor erre a kikötésre nem kellett figyelemmel lenni. Ettől függetlenül álláspontja szerint az Üsz1. módosítására lehetőség volt, mert az Üsz2. az Üsz1-hez képest csak olyan módosításokat tartalmazott, amelyeket jogszabályok írtak elő, vagy amelyek a fogyasztó számára előnyösek voltak. Ezért arra hivatkozott, hogy az Üsz2. V.6. pontja a szerződés részévé vált, és az - a BDT2000. 264. szám alatt közzétett eseti döntés szerint - nem ellentétes a Ptk. 374. §-ának (2) bekezdésével.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte azzal, hogy továbbra is fenntartotta azt az álláspontját, hogy az opciós szerződés a felek aláírásának hiányában érvénytelen.

Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt alaptalannak találta.

Bár az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott, nem osztotta a felperes azon érvelését, hogy az opciós szerződés a felek aláírásának hiányában érvénytelen. Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a körben nem bírálhatta felül, mert a felperes nem terjesztett elő fellebbezést az ítélet indokolásának ezen részével szemben. A felülbírálathoz nem volt elegendő az, hogy a felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélettel ellentétes álláspontját fenntartotta.

Az ítéltábla a másodfokú eljárás során a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között - kizárólag abban foglalhatott állást, hogy az elsőfokú bíróság jogszerűen kötelezte-e az alperest a törzskönyv kiadására, és a jogszabályoknak megfelelően pótolta-e az alperes opciós jog törléséhez szükséges nyilatkozatát.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelésével, helyesen állapította meg, és abból helytálló következtetésre jutott, az általa kifejtett indokokat azonban pontosítani kell.

A per során először abban kellett állást foglalni, hogy a jogvitát milyen szerződéses kikötések alapján kell eldönteni. Az nem volt vita tárgya, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés része - annak megkötésekor - az Üsz1. lett. Miután azonban az alperes arra hivatkozott, hogy a jogvita eldöntése során figyelemmel kell lenni az Üsz2. V.6. pontjára is, az elsőfokú bíróságnak hivatalból kellett vizsgálnia, hogy az Üsz2. ezen rendelkezése a kölcsönszerződés megkötését követően a megállapodás részévé vált-e (Kúria Gfv.VII. 30.049/2016/5. számú ítéletének 15. pontja). A fellebbezési érveléssel szemben a felperes nem tett olyan nyilatkozatot, amelyben kifejezetten elismerte volna, hogy az Üsz2. V.6. pontja a felek jogviszonyának része lett. Ez a felperes jogi képviselő nélkül előterjesztett keresetlevelének fellebbezésben idézett részéből sem következik, épp ellenkezőleg: a felperes e beadványának helyes tartalma szerint (Pp. 3. §-ának (2) bekezdése) kifejezetten vitatta, hogy e rendelkezés reá nézve kötelező erővel bírna. Ezért az alperes alap nélkül

hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 3. §-ának (2) bekezdését, és a Pp. 215. §-át.

Annak ugyanakkor, hogy az Üsz2-nek az Üsz1-től eltérő többi rendelkezése is része lett-e a felek megállapodásának, a jogvita eldöntése során nem volt jelentősége, ezek a kikötések ugyanis az opciós jogra, és a törzskönyv birtoklására vonatkozóan az Üsz1-hez képest nem tartalmaztak módosításokat. Ezért az ítéletábra mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásából azokat a megállapításokat, amelyek arra vonatkoztak, hogy az Üsz2-nek a perben releváns V.6. pontot meghaladó további rendelkezései részévé váltak-e a felek szerződésének, vagy nem.

Helyesen hivatkozott az alperes arra, hogy a Szegedi Ítéletábra - közérdekű perben hozott - Pf.II.20.961/2014/3. számú jogerős ítélete az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal megállapította az Üsz1. XII.1. pontjának érvénytelenségét, ezért az Üsz1. az Üzletszabályzat módosítására vonatkozóan érvényes rendelkezést nem tartalmazott. Ettől függetlenül az alperes - a jogszabály által megengedett körben - módosíthatta az Üsz1-t, ezért vizsgálni kellett, hogy az Üsz2. V.6. pontja jogszabály által megengedett módosításnak minősül-e. Az Üsz1. egyes rendelkezéseinek módosítására a 2009. évi XIII. törvény kötelezte az alperest: e jogszabály 20. §-ának (6) és (7) bekezdése meghatározta, hogy mely körben kötelező a hatályos üzletszabályzatok módosítása. Ez a jogszabály azonban az opciós szerződéssel kapcsolatos kikötéseket nem érintette, nem volt tehát olyan jogszabályi rendelkezés, amely az alperesnek jogszerű lehetőséget biztosított volna az Üsz1. opciós szerződéssel kapcsolatos rendelkezéseinek az adósra kedvezőtlen tartalmú módosítására, azaz az Üsz2. V.6. pontjában foglalt általános szerződési feltétel beiktatására, ezért az nem válhatott a felek szerződésének részévé (a Kúria a Gfv.VII.30.049/2016/5. számú ítéletének 14. és 15. pontjaiban az alperes HIT/2005.06.01. számú üzletszabályzata tekintetében ugyanerre a következtetésre jutott).

Az, hogy az Üsz2. V.6. pontja a fentiek szerint része lett-e a felek megállapodásának, vagy nem, jogkérdés volt, annak eldöntése bizonyítást nem igényelt, ezért ebben a körben az elsőfokú bíróságnak a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján nem állt fenn tájékoztatási kötelezettsége az alperes felé. Figyelemmel azonban arra, hogy az Üsz2. V.6. pontja nem vált a kölcsönszerződés részévé, annak vizsgálata már nem volt szükséges, hogy ez az általános szerződési feltétel egyébként megfelel-e a Ptk. 374. §-a (2) bekezdésének, ezért az ítéletábra az elsőfokú ítélet indokolásából mellőzi az ezzel kapcsolatos megállapításokat.

A kifejtett okok miatt a jogvita eldöntése során kizárólag az egyedi kölcsönszerződés, az annak részét képező Üsz1., és - a másodfokú eljárásban már nem vitathatóan érvényes - opciós szerződés rendelkezéseit kellett alkalmazni. Márpedig az Üsz1. IV.9. pontját az Üsz1. VI.1. pontjával és az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve az a következtetés vonható le, hogy a törzskönyv az opciós jog kikényszerítése érdekében, azaz nem az opciós jogtól független, önálló atipikus biztosítékként került az alperes birtokába. A törzskönyvvel kapcsolatos rendelkezések tehát - ezzel ellentétes kifejezett szerződési kikötés hiányában - másodlagos jellegű biztosítékot képeztek, amelyek osztják az elsődleges biztosíték, az opciós jog sorsát (Kúria Pfv.V.21.971/2015/6., Kúria Gfv.VII.30.069/2016/7., Kúria Gfv.VII.30.049/2016/5., Debreceni Ítéletábra Pf.II.21.019/2016/4.). Mivel pedig az opciós szerződés 4. pontja értelmében a vételi jog a szerződés megkötésétől számított öt évig állt fenn, az 2013. szeptember 17. napján megszűnt, így e jogot az alperes 2013. december 30. napján már nem gyakorolhatta.

A vételi jog megszűnésének következtében az alperesnek nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására, olyan megállapodás pedig nem jött létre a felek között, amely alapján a felperes a

törzskönyvet az alperesnél letétbe helyezte volna, így azt az alperes a Kr. fellebbezésben hivatkozott rendelkezései alapján sem birtokolhatja.

A kifejtett okok miatt az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - az indokolás pontosítása mellett - helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése a per érdemét illetően nem vezetett eredményre, ezért a fellebbezéssel felmerült költségeit maga viseli, köteles továbbá megfizetni a felperes jogi képviselői munkadíjból álló perköltségét, amelynek összegét az ítéltábla a fellebbezési ellenkérelemhez csatolt ügyvédi megbízási szerződés alapján 30 000 Ft-ban határozta meg (Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2. §-ának (1) bekezdése).

Debrecen, 2018. január 9.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -